

Szerkesztői Iroda:
Nagybecskerek Zápolya-
utca 1., hová a lap szel-
lemi részét illető min-
den közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyv-
nyomdája Nagybecske-
rek, Zápolya-u. 1., hová
a hirdetések, előfizetések
és a lap szétküldésére
vonatkozó felszólalások
intézendők. Telefon 21.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: dr. Brájer Lajos.

Felelős szerkesztő: Somfai János.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — 28 K
Félévre — — — 14 K
Negyedévre — — 7 K
Egyes szám ára 10 fillér.

Hirdetéseket

a kiadóhivatal vesz föl.
Azonkívül az összes hir-
:: :: detési irodák. :: ::
Megjelenik vasár- és
ünneppnapok kivételével
mindennap d. u. 5 órakor

Nagybecskerek, 1916.

XLV. évfolyam, 254. szám.

Hétfő, november 6.

LEGUJABB.

— Saját tudósítónk cenzurázott távirati jelentésel. —

***

A háború mai eseményei.

**

**Sikeres harcaink a román földön. — A lengyel királyság
proklamáciása Varsóban. — Az U 53 utja. — Zátonyra fu-
tott német tengeralattjáró.**

***

— A mai nap hírei. —

Sikeres harcaink román földön.

Budapest, november 6. Az Est-
nek jelentik az azugai állásokból:

Azuga nem szenvedett annyit, mint
Predeal, bárha a község legutóbbi sike-
reink óta teljesen ki volt téve az ágyuk
tüzének. Elpusztult azonban a nagy
posztógyár. A románok ugyanis itt gyüle-
keztek, hogy ellentámadást indítsanak a
falutól délre eső magaslati állásaink ellen,
ahonnan a községre gépfegyver tüzünk-
kel tüzelhettünk.

A románok kis csapatokban leeresz-
kedtek a posztógyár nagy épületéhez
gyülekezni, amire tüzeink fölguyjították
a gyárat. A menekülő románok srapel
és gépfegyvertüzünkbe kerültek.

Az Azugától délre húzódó magas-
latok a Predeal-szorosnál levő védőállá-
sok közül már a harmadik erősítési
csoporthoz tartoznak.

Az ellenség az első meredek ma-
gaslatról jól belát a faluba, úgy hogy a
község utcáin csak jó fedezet alatt köz-
lekedhetünk. A falu teljesen kihalt.

A románok tüzésége, gyalogsági
és ütegállásainkat lövi, mialatt mi állan-
doan ágyuzzuk a meredek lejtőkön jól
megerősített ellenséges állásokat.

A lengyel királyság prokla- málása Varsóban.

Budapest, nov. 6. Varsóból sür-
gönyzik:

Tegnap hirdették ki Varsóban a füg-
getlen lengyel királyság proklamálást. A
proklamáláshoz sok tizezernyi sokaság
gyült össze a térre. Amikor megtörtént
a proklamáció kihirdetése, a tömeg

óriási éljenzésben tört ki s emberek má-
morosan kiabáltak:

— Éljen a szabadság!

A proklamáció kihirdetése után Be-
seler főkörmányzó mondott beszédet,
amelyet ismét viharos éljenzés követett.

Ezután a zenekar rázendített „Isten
megtartotta Lengyelországot“ kezdetű
régilengyel himnuszra, amelyet a tömeg
a zenekarral énekel. Az ünnepség késő
éjszakáig tartott s a város állandóan
mámorosan lelkes hangulatban volt.

Az entente-államfők konferenciája.

Budapest, nov. 6. Amsterdamból
sürgönyzik:

Ideérkezett hiteles jelentések szerint,
az entente hatalmak uralkodói és Poin-
caré elnök novemberben konferenciára
gyűlnek össze Lyonban. Az uralkodókat
a miniszterelnökök is elkísérik.

Az U. 53. utja.

Budapest, nov. 6. Londonból sür-
gönyzik:

Mint ide Newyorkból jelentik, König
kapitány kijelentette, hogy az U. 53.-nak
az volt a célja, hogy az angol cirkálókat
ha a Brement megtámadják elsüllyessze,
de az U. 53. sem a Brement nem találta
utjában, sem angol cirkálókkal nem ta-
lálkozott. Ezért elsüllyesztett utjában min-
den hadiszert szállító angol gőzöst. König
kapitány elmondotta még, hogy rövid
időn belül **rendkívül érdekes események
fognak lejátszódni az amerikai partok
mentén.** Ez a nyilatkozat megfelel ama
híreknek, amelyek más oldalról érke-
nek ide.

Német buvárhajó és francia gőzös harca.

Budapest, nov. 6. Párisból sür-
gönyzik:

A „Dovkala“ francia gőzöst, német
tengeralattjáró megtámadta. A gőzös fel-
vette a harcot s negyven percnyi ágyu-
zás után elmerült.

Zátonyra futott német tengeralattjáró.

Budapest, nov. 4. Berlinből sür-
gönyzik: A tengerészeti vezérkar jelenti:

November 4-ikének estéjén az U.
20. tengeralattjáró ködben Borbjergtől
északra zátonyra futott. A nyomban se-
gítségül hívott torpedónaszádok kísér-
letei, hogy a tengeralattjárót megszaba-
dítsák, sikertelenek maradtak. A tenger-
alattjárót ennek következtében másnap
délben levegőbe röpitettük, miután a
személyzetet torpedónaszádaink bizton-
ságba helyezték.

Krisztiániából jelentik:

Éjjel Harboere mellett egy német
tengeralattjáró zátonyra futott. A közel-
ben levő torpedónaszádok megkísérelték
a segélynyújtást, de hiába. Délben fél
egy órakor a személyzet levegőbe röpi-
pitette a tengeralattjárót. A többi hadi-
hajó a megmentett személyzettel elhagyta
a zátonyrafutás helyét, a Lilöre men-
tőnászád felajánlotta segítségét, de visz-
szautasították. A tengeralattjáró legény-
sége minden felvilágosítást megtagadott
az esetről.

A görögországi zavarok.

Budapest, nov. 6. Athéából sür-
gönyzik a Reuter-ügynökségnek:

Az entente csapatok megszállották
Katerinit, hogy megakadályozzák a vér-
ontást Venizelosz hívei és a görög kor-
mánycsapatok között.

Londonból sürgönyzik:

Angol politikai körökben attól tar-
tanak, hogy a katerini konfliktusból pol-
gárháboru származik, amely újabb ka-
lamitást okozhat az entente-nak.

Lengyel nemzeti királyság.

— nov. 6.

A lublini fő kormányzóságban tegnap, vasárnap a következő proklamációt tettek közzé:

A lublini fő kormányzóság lakosaihoz!

Öfelsége Ausztria császára és Magyarország apostoli királya, valamint öfelsége a német császári fegyverek végleges győzelmébe vetett szilárd bizodalommal és attól a kívánságtól vezettetve, hogy a vitéz hadseregek által az orosz uralom alól nagy áldozatokkal elragadott lengyel területeket boldogabb jövő felé vezessék, megegyeztek abban, hogy e területekből önálló államot alkotnak örökösödés alapján lévő monarchiával és alkotmányos államszervezettel. A lengyel királyság határainak pontos megállapítása egyelőre függőben marad. Az új királyság a két szövetséges hatalomhoz való kapcsolatban megtalálja azokat a biztosítékokat, amelyekre erőinek szabad kifejtéséhez szüksége van.

A régi idők lengyel seregeinek dicsőséges hagyományai és a mostani nagy háboruban harcoló vitéz lengyel bajtársak emlékezte a lengyeleket saját hadseregében éljen tovább. E hadsereg szervezetét, kiképzését és vezetését közös megállapodással fogjuk szabályozni.

A szövetkezett uralkodók abban a bizodalommal teljes reményességben vannak, hogy a lengyel királyságnak állami és nemzeti fejlődésre való vágyakozása Európa általános politikai viszonyainak és saját országaik és népeik biztonságának figyelembe vételével most már teljesíthető.

A lengyel királyság nagy nyugati, szomszédos államai örömmel fogják látni keleti határukon egy szabad, boldog és nemzeti életének örvendő állam újraledését és felvirágzását.

Ausztria császárnak és Magyarország apostoli királyának legfelsőbb parancsára a fő kormányzó: K u k.

(Teljesen azonos szövegű hirdetményt boesátanak ki ezzel a hirdetménynyel egy időben a varsói fő kormányzóságban is.)

Ezzel a közléssel megszületett az első történelmi dokumentum, mert beszámol a világháború első világtörténelmi produktumáról. Nem lehet elzárkózni a nagyszerű érzéstől: ime, történelmet csinál, aki ma él. A küzdő harcok és a dolgozó polgár, a szenvedő, a nélkülöző asszony. Nagy változások állanak be az élet minden vonatkozásában, s ime, Európa térképe is megváltozik. Az első változás, melynek határvonalait már nem a lövészárkok húzzák, hanem a közjogi deklaráció. S az első gyümölcs, melyet a mi szövetségünk lép a győzelem fájáról, nem zsákmány, hanem szabadság és függetlenség, melyet egy régi nemzetnek nyújt, föltámasztván országát, szabad és — szívből reméljük — fejlődéses, áldásos új életre.

Könyveket a harctérre! Küldjünk könyveket és folyóiratokat a harctérre. A könyveket és folyóiratokat a Torontál-megyei Közművelődési Egyesület készségegel továbbítja.

HIREK.

Knyaskó Lajos.

Nagybecskerek, nov. 6.

— Saját tudósítónktól. —

Torontál vármegye tanügyi és kulturális életének mély gyásza van: Knyaskó Lajos a nagybecskereki állami polgári- és felsőkereskedelmi iskola nagyérdemű igazgatója, ma délelőtt 10 óraker hosszabb szenvedés után hatvan éves korában elhunyt.

Knyaskó Lajos harminchétf évig működött a tanügyi pályán nagy lelkesedéssel és szeretettel s széles körű tudásával általános elismerést és közbecsülést szerzett.

Knyaskó Lajos 1856 augusztus 5-ikén született a gömörmezei Osgyánon s tanulmányai végeztével Kassán, Pancsován és Titelen tanárkodott, ahol utóbb az ottani polgári iskola vezetője lett.

A nagybecskereki polgári iskola szervezésével ide nevezték ki igazgatónak, majd később a felsőkereskedelmi iskola igazgatójává is.

Több mind negyedszázadig működött Knyaskó Nagybecskereken. Nemzedékek kerültek ki keze alól az iskolából az életbe s tanítványai mindenkor a legmelegebb szeretettel és hálával vették őt körül, mert igazi atyai nevelőjük volt.

Rendkívül gazdag és érdemes tevékenységet fejtett ki tanügyi hivatásával kapcsolatban irodalmi és kulturális téren is s nemcsak irányítója és vezetője volt Nagybecskerek város kulturális mozgalmainak, de azokban tettel is részt vett. Egyik alapítója volt a nagybecskereki szabad liceumnak, amelyet több mint tíz éven át vezetett s évről évre fokozottabb virágzásra emelt, úgy hogy a szabadliceális előadások központjává lettek Nagybecskerek kulturális életének. A Torontál vármegyei Közművelődési-Egyesületnek két évtized óta igazgatósági tagja volt, majd Balácsi József elhunytával megüresedett egyik alelnöki széket kulturális tevékenységének méltatásául vele töltötte be az egyesület. Fiatalabb korában a szinpad irodalommal is foglalkozott s több darabot fordított a fővárosi színházak számára, amelyek közül például az „Attasé” még ma is az ő tolmácsolásában kerül színre.

Knyaskó Lajos kiváló szónoki készséggel is rendelkezett és sok alkalommal hallhattuk szép kerek és tartalmas beszédeit. Szeretetre méltó egyénisége és föllépése is hozzájárult ahhoz, hogy minden körben tiszteletet szeressen.

Az utóbbi években betegeskedni kezdett s a lappangó kór, az érlelmeszedés egyre jobban erőt vett rajta. Nehány hónappal ezelőtt betegsége már ágyba döntötte, ahonnan nem is tudott többé kijutni s ma délelőtt elgyöngült szívének dobogása elállt s esőndesen jobblétre szenderült.

Halála a legszeleesebb körben általános mély részvételt keltett s egy igazi munkás, derék, lelkes élet kilobbanását gyászolja elhunytában úgy pedagógiánk mint kulturális és társadalmi életünk.

Halálát özvegyén és egyetlen fián kívül széleskörű előkelő rokonság gyászolja.

Temetése holnapután d. e. 10 óraker lesz. A nagybecskereki áll. polgári és felső kereskedelmi iskolák tanári kara Knyaskó Lajos haláláról a következő gyászjelentést adta ki:

A nagybecskereki áll. felső kereskedelmi és polgári iskola tanári kara szomorodott szívvel jelenti, hogy szeretett igazgatója, Knyaskó Lajos ur életének 60-ik, tanári munkálkodásának 37-ik, igazgatói működésének 32-ik évében 1916 november hó 6-án Nagybecskereken elhunyt. Az oktatás és kultura terén kifejtett áldásos tevékenysége felejthetlenné teszi nevét. Áldás emlékére. Nagybecskerek, 1916 november hó 6-án.

— Hivatalos jelentések november hó 5-ikéről. — Átkeltünk a román Dunán. A miniszterelnökség sajtóosztályától a következő hivatalos jelentéseket kaptuk a harctéri eseményekről:

Höfer jelentései:

Keleti harctér:

Mackensen vezértábornagy hadserege: Osztrák-magyar monitorok egy csoportja nov. 2-án a Dinu Duna-szigeten és a szemközti levő román parton osztagokat szállított partra. Ezen osztagok elűzték az ellenséget és elvettek tőle két ágyút és négy löszerkocsit s román erősítéseket megfutamtítottak.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala: A Szurdok-szoros miúttól nyugatra a románok eredménytelenül folytatták támadásaikat. A Vöröstorony-szorosról délkeletre tért nyertünk. Predeáltól délnyugatra német és osztrák-magyar csapatok elkekeredtek harc után elfoglalták az erősen elszáncolt és szívósan védelmezett Clabucetu-állást és erőteljes utána töréssel még egy második ellenséges vonalat. Az ellenség tízennégy tisztet, köztük egy ezredparancsnokot és hatszáznegyvenhét főnyi legénységet hagyott kezünkön. Ezek után a Predeáltól délre fekvő harcok összes zsákmánya 1747 fogolyra, 8 ágyura és 20 géppuskára emelkedett. Brassótól keletre a határterületen az ellenség újból támad. Tölgyes vidéken arcvonalunkat két helyen mintegy két kilométernyire visszazsoritották. — Lipót bajor herceg arcvonala: Jelentős esemény nem történt.

Olasz harctér:

A Karszton az olaszok tegnap legnagyobb erőfeszítéseiket a fensik déli részén levő állásaink ellen irányították. Ezuttal a Jamiano körüli terület volt a harc központja. Ottani árkaikat reggeltől kezdve élénk tűz alatt tartották, mely a gyalogság előnyomulása alkalmával mindannyiszor erősödött. Valamennyi támadás, különösen azonban az utolsó, amelyet még délután nyolc óraker kíséreltek meg, az ellenség legsúlyosabb veszteségei mellett vonalaink előtt összeomlott. A csatavonal többi részén a tüzérségi harc lankadatlan erővel tovább tart.

Délkeleti harctér:

Csapatainknál nincs ujság.

A német nagyfőhadiszállás jelentései:

Nyugati harctér:

Rupprecht trónörökös hadserege: A Sommetól északra a tüzérségi tevékenység, amely áterjedt az Ancetól északra levő arcvonalra, nagy hevességet ért el. Részleges ellenséges támadásokat követően az Ancetól keletre, Courcolettétől északra Gueudecourtnál és Sailytól északnyugatra visszavertünk. — A trónörökös hadserege: Miután az utóbbi időben az ellenség több ízben lőtte Reimsből Sampagli arcvonalunknak hátrább fekvő és a lakosság által ki nem ürített helyiségeit, vizonzásul tegnap tüzeltünk Reims városára. A Maastól keletre helyekint fokozott tüzharc.

Keleti harctér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala: Egy jól előkészített kisebb vállalkozásunkkal, ugyszólván veszteség nélkül elfoglaltuk Mosheiky falut (Goduzuskitól keletre). Az ellenség több mint hatvan foglyot, több géppuskát és aknavetőt hagyott kezünkön. A helyzet egyébként változatlan.

Károly főherceg arcvonala: Erdély északi részén az oroszok a Tölgyes-szakaszban helyi előnyöket értek el. A déli arcvonalon az Osánc és a bodza-szoros miútt között tegnap meg-

Telefon 330.

VÁROSI MOZI A VÁROSI SZÍNHÁZBAN.

Telefon 330.

Keddén, 1916. évi november hó 7-én két előadás, az 5 órai zónaelőadás félhelyárakkal, a fél 9 órai rendes helyárakkal.

A dzsungel leánya.

Elsőrangú dzsungelfilm 3 felvonásban, Amerika legnevesebb művészeivel.

A főzéshez pénz is kell.

Vigjáték.

Új háborus képek.

Az ő utolsó kívánsága.

Komédia.

indított harcok még folynak. A Rosca-magaslatot visszafoglaltuk. A Clabucetu Baiuluiak rohammal történt elfoglalásával a predeáliszoroson túl tökéletesbítettük eddigi sikereinket. Ezzel a különösen erősen kiépített és elkeseredetten védett egész Clabucetu-állás birtokunkba jutott. A szövetséges csapatok itt a tegnapi beszállított tizen-négy tiszttel, akik között egy ezredparancsnok is volt és 647 főnyi legénységgel, 1747 románt fogtak el, nyolc ágyut és husz géppuskát zsákmányoltak. Különös elismerés illeti a 188. számú gyalogezeredünk teljesítményeit. Kampolungtól északra a csatamező kitakarítása alkalmával csupán az Argesului- és Targulivölgyek között kerekben egyezzer románt temettünk el. A Vöröstoronyi-szorostól délkeletre előrehaladó támadásunkkal és a Szurduk-szorosi műttől nyugatra itt előrenyomult román osztagokkal vívott győzelmes ütközetekben több mint 150 embert elfogtunk.

Balkán harctér:

Mackensen vezértábornagy hadseregparancsnokja: Konstanzát és Mangaliát a tenger felől lőtték. Konstanzában kárt okoztak. Parti tüzérségünk és repülőink támadása elűzte az ellenséges hajókat.

Macedón arcvonal:

Nines ujság. — Ludendorff.

— A király és a torontáli románok hűsége.

A m. kir. miniszterelnök f. évi november hó 2-ikán 6350. M. E. szám alatt kelt leiratával közölte a vármegye főispánjával, hogy a vármegye területén lakó román nemzetiségű honpolgárainknak a román királyság orvttámadása alkalmából tett és a vármegye főispánja által felterjesztett hűségnyilatkozatait ő császári és apostoli királyi felsége élénk megelégedéssel fogadta.

— **Katonai kitüntetés.** A király megparancsolta, hogy Czerny Győző 29. gy. ezredbeli századosnak az ellenséggel szemben teljesített kitünő szolgálataiért a legfelső dicséret elismerés tudtul adassék.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatási miniszter Klján Ilona okl. tanitónőt a végzetemihályi és Legeticus Julia okl. tanitónőt a torontálszigeti községi iskolához rendelt tanitónőkké kinevezte.

— **A Temes-Bégavölgyi társulat köréből.** A m. kir. földmívelési miniszter dr. Molnár Viktor belső titkos tanácsost a Temes-Bégavölgyi vizszabályozó társulat miniszteri biztosa mellé alakított véleményező bizottságba, ifj. Daniel Pál orsz. képviselő öleci birtokost és Dietzl Lajos kir. közalapítványi igazgatót tagokká kinevezte.

— **Városi közgyűlés.** Nagybecskerek város képviselőtestülete ma délután 3 órakor dr. Perisics Zoltán polgármester elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek egyetlen tárgyat a városi alkalmazottak újabb háborus segélyügye képezte. A napirend előtt az elnöklő polgármester meleg szavakban megemlékezett a képviselőtestületnek legutóbb elhunyt három érdemes régi tagjáról: Dékány Jánosról, Hubert Manórról és Kurländer Imréről s indítványára a közgyűlés jegyzőkönyvileg tolmácsolja részvétét s a gyászoló családokhoz részvétiratot intéz. Ezután Hauslár Mátyas főszámvéve előadta, hogy a belügyminiszter fölhívja a képviselőtestületet, hogy állapítsa meg s azonnal utalja is ki a városi alkalmazottaknak újabb háborus segélyét. A számvévevényegyre nézve 35, 30 és 25%-el megállapította a háborus segélyt, amely összesen 58.413 koronát tesz ki. Ezt az összeget a belügyminiszterium teljes egészében megtéríti. A közgyűlés a háborus segélyt a számvévevényeg javaslatára szerint megállapította s utasította a tanácsot, hogy a segélyösszegeket haladéktalanul utalja ki. Ezzel a közgyűlés véget ért.

— **Kögl Béla ünneplése.** Az Országos Központi Hitelszövetkezet vezérigazgatója báró Korányi Frigyes tegnap nyújtotta át Kögl Béla écskai róm. kath. plébánosnak a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, melylyel Öfelsége őt a szövetségi ügy terén szerzett érdemeiért kitüntette. Az érdemrend átnyújtása a hitelszövetkezet gyűlésén történt s az ünnepies aktszón megjelent dr. Dellimanicus Lajos főispán, Jankó Ágoston udvari tanácsos alispán, Poroszkay Béla a vármegyei hitelszövetkezet elnöke, Magyar Pál pápai

kamarás, apátplébános, Lowieser Imre járási főszolgabíró, a községelöljáróság s a szövetkezet tagjai nagy számmal.

A szövetkezet gyűlésén Poroszkay Béla a vármegyei hitelszövetkezet elnöke elnökölt, ki megnyitó beszédjében az ünnepelt érdemeit méltatta és tevékenységét vázolta, melynek folytán az általa vezetett szövetkezet mintaszövetkezet lett.

Ezután báró Korányi Frigyes beszélt és kiemelve azt, hogy a gazdasági hitelszövetkezetek a hadikölcsönök szerzésénél mily meglepő közreműködést fejtettek ki, velős szavakban utalt arra, hogy a háboru megszűnte után mily fontos feladatok fognak a szövetkezetekre háromolni és ép ezért mily országos érdek azok erősítése, fejlesztése. Örömmel említette fel, hogy Torontálban főleg a vármegyei kormányzat jóindulatú támogatása és a szövetkezetek vezetőinek buzgalma következtében a gazdasági hitelszövetkezetek példés eredményeket értek el.

Kögl Béla köszönete kifejezése után hosszabb szakavatott beszédben fejtegette, hogy tapasztalatai szerint a szövetkezetek, a nép gazdasági és erkölcsi életére mily üdvös hatással vannak és hogy a jövőben még mily eredmények lesznek elérhetők.

A hangulatteljes ünnepély után az ünnepelt házában ebéd volt, amelyen szintén meglepő ovációval vették körül Écska érdemes plébánosát.

— **Az időjárás.** A Meteor jelenti: November változási napjai: 8. hűvös, esetleg hideg, szeles, esetleg viharos vagy csapadékos jelleggel, mely hó is lehet; 9. hideg vagy csak hűvös; 15. hideg, viharos, csapadékos, hó is lehet; 16. hideg; 17. változó; 22. enyhült, száraz; 24. enyhült, száraz, derült; 25. csapadékos; 27. erősen csapadékos jelleggel a bolygók állásai szerint, melyeken a napfoltok viselkedése változathat.

— **A dsungel leánya.** A Városi Moziban holnap „A dsungel leánya” címmel egy rendkívül érdekes dsungel-történet kerül színre, amely izgalmas mesejével és jeleneteivel hat. Azonkívül a kísérő műsor is igen szórakoztató.

Német ujságíró magyarországi utjáról.

— nov. 4.

Az augusztusban Magyarországon és Torontálban járt német ujságírókkal itt volt Verner d Mária, az Essener Volkszeitung munkatársa is, aki magyarországi utjáról A román határon cimen irt igen megleghangu cikket, mely szörszerinti fordításban a következő:

— Vannak napok, melyeket sohasem felejtünk el. Körülbelül huszan utaztunk el mint a német sajtó képviselői, hogy a szomszédos Magyarországot megnézzük és tőlünk elszakadt honfitársainkat köszöntsük, akik Mária Terézia ideje óta mélyen benn Magyarországon megtelepedtek.

Oderbergtől indultunk ki külön vasúti kocsikban. Mindenütt a legmelegebben üdvözöltek. Láttuk a Magas Tátrát, Budapestet, Szegedet, a német Bánátot, Temesvárt, mind olyan helyeket, amelyek ránk mély és felejthetetlen benyomást gyakoroltak.

A nagy, hatalmas Tisza üdvözlésével kezdődött el fogadtatásunk, azután mindenütt ünnepélyes fogadtatások, zászlók, rózsák, éljenzések, szünni nem akaró megtiszteltetések, amelyek a német népek szóltak, amely bizton és bátran tartja magát a háboru nehézségeivel szemben és állja mindvégig a szövetségesének adott szavát.

A képek váltakoztak. Láttunk pusztákat, nagyszabású birtokokat, városokat, megismerkedtünk a híres magyar vendégszeretettel és azután a szívből jövő fogadtatással, melylyel a német parasztság üdvözölt bennünket Délmagyarországon.

A benyomásokat lehetetlen mind felsorolni. Az idő tellett, a percekből órák, az órákból napok lettek, de az éjjeli esendben mégis lassankint kimerültünk s kezdtük érezni, hogy nem éppen nyolc napja annak, hogy az első meleg üdvözlésben részünk volt.

Kraushaar igazgató urnak, aki utazásunk vezetője volt, köszönhetjük, hogy további utazásunk kevésbé fáradtságos volt. Az uti tempót ugyanis meglapítottta és elénk tárt egy gyönyörű utitányt, hogy gőzhajóval megnézhessük Orsovát, a Vaskaput, Ada Kaleh-t, Siófokot és végül a történelmi nevezetességű Belgradot.

A hónap 27-ike volt. Egy szép nyári reggelen Temesvárról a határ felé indultunk. Halványzöld kukoricaföldek és gyönyörű napraforgó-csoportok váltakoztak míg végre a reggeli ködből a transszilvániai alpok emelkedését észleltük.

Uj természet, uj falu és embertípus: Románia.

Mint nehéz köd esett ez a szó közöttünk a reggeli virradatba. Mintha nehéz köd kísérné vonatunkat és futna mellettünk és sötétítene el a szép természeti látványt ez a szó: Románia.

Hogy fog a kérdés eldőlni? Eszünkbe jutott mindaz a sok tárgyalás, mely közöttünk és Románia között folyt.

A legközelebbi állomáson megnyugodtunk: egy rövid beszélgetés a hadtestparancsnoksággal, mely jelentette, hogy a vonal szabad és az utazás lehetséges. A határbeke jól lehetett biztosítva.

Az isteni gondtalanság ismét utólért bennünket. Vasárnap volt. Künn vártak a kocsik. Román parasztlak tartották a lovak kantárszárait, a magyar katonaság pedig segített nekik.

A vonatindulás megtörtént. Fehér porfelhők, lódobogás és teljes nagyságban feltáruult a gyönyörű Cserna vidéke. Előtünk volt Herkulesfürdő.

Késő nyári est. A lékör meleg és békés. A vigadóban fellángoltak a lámpák, vig társaság mindenütt, Román parasztlak fehér népviseletben, fürdővendégek és tarka katonai uniformisok.

A társaság mindig nagyobb lett, a hangulat emelkedett. Valahonnan egy édes magyar dal hangzott fel, melyet egy német keringő követett és utána a temperamentumos magyar csárdás hangjai következtek. Fehér asztaloknál ültünk, köztünk, társaságunkban egy ószhaju ezredes. Mondogatta, ne szakítsuk félbe még a mulatozást, maradjunk, de ő váratlanul eltűnt társaságunkból. Miért? Senki sem tudta. Csak egy magyar ember, aki eddig csöndesen ült társaságunkban, jegyezte meg, hogy ő egy lövést hallott. Nem maradt idő a gondolkodásra. Künn kardesörrenés hallatszott, utána pedig a rövid katonai jelentés: Románia hadat üzent.

Kalapácsütésként hatott ránk ez a hír. Először néma csönd. Egy pillanatig nem tudtuk felfogni a dolgot, utána a megértés következett. Egy kar kifelé mutat, ott a határ! Mindenki kapkod, szalad, fegyverkezik. Engem félés nem fog el, mert jó védelem alatt állok. De a haza sorsa, az aggaszt. Esembe jut a sok siró anya, kinek fiaitól kell elválnia és az a sok fiatal katonavér, mely ismét el fog folyni. Két lovas ugrat előre, hová, Isten tudja, talán az első román golyó elébe.

Mi a kapunál állunk. A mi podgyászunk összegyűjtve hever. Egy kocsi jön az uton. Állj! — kiáltja harminc hang egyszerre. Katonákat szállítanak és így jönnek vég nélkül a kocsik.

Kezdődik már a vándorlás. A sebesültek jönnek bekötözött homlokkal, de

azért jókedvűen integetnek. Az egyik egy nótára is rágyújt. Mi még mindig a ház előtt ülünk a padokon.

Végre megérkezik a várva-várt kocsik. Podgyászunkat felrakjuk. Szomorú utazás ez! Ezt az utat pár órával ezelőtt, milyen más hangulattal kezdtük meg. A holdvilág fénye mellett utazunk tovább. Mindenütt jajgatás és félénk felkiáltások hallatszanak. Az utszélen szegény asszonyok jajveszékelve viszik kis holmijukat.

Végre a pályaudvarhoz érkeztünk. Vonatunk még ott áll, de hogy mikor indul velünk tovább, még nem tudjuk. Szemeim becsukódnak és a vonat zakatolását kezdem félálomban érezni.

Reggel felébredvén, előbb gondolkodom kell soká, hogy felfogjam azt, hogy „Románia hadat üzent!” Nem akarok visszanézni, de mégis megteszem, Herkulesfürdőnél már ott áll az ellenség.

A távolban egy fehér lobogós hajót látok és eszembe jut a változó emberi sors.

HIRDETÉSEK.

Kizárólag adófkönyvek leírására napi 5 korona díjazás mellett hozzáértő egyént keresünk, aki azonnal hozzáfogna a munkához.

Torontáldinnyés község előljárósága.
Vasutállomás Ujpécs. 1331-2.1

Szerbszentmárton község előljárósága.
1263-1916 szám. 1334-3.1

Árverési hirdetmény.

Alulírott község előljárósága ezennel közhírré teszi, hogy a község tulajdonát képező mintegy 6000 kat. holdnyi területű vadászati jogát folyó évi november 19-én délelőtt 9 órakor a község házában az 1917. évi január 1-től 1922. évi december hó végéig terjedő időre nyilvános árverés útján bérbeadja.

Egyéb feltételek a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában megtekinthetők.

Szerbszentmárton, 1916. évi november hó 3.

Az előljáróság.

1332-3.1 Egy sok év óta fennálló jólmenő vegyeskereskedés

helyben élénk forgalmu helyen, más vállalatok miatt azonnal eladandó vagy bérbeadandó.

Cím a kiadóhivatalban.

Kereskedelmi érettségivel és pár hónapi gyakorlattal rendelkező fiatal ember állást keres.

Ajánlatokat
Schäffer Sámuelné
Törökbecse címre kéri.

Ház eladó

NAGYBECSKEREKEN, ötszobás urilakással.

Ugyanott elköltözés folytán eladó néhány műtárgy, eredeti festmény, híres mesterek metszetei s képes folyóiratokból álló könyvtár is. :: ::

1267-x.15

— Közlebbit a kiadóhivatalban. —

Kifutó leány

alkalmazást nyerhet azonnal nagyobb helybeli iparvállalatnál.

Utcai

elárusítókat

keres a

„Torontál”
napilap kiadóhivatala.

Hirdetéseket

jutányos árért közöl a

Torontál

pol. napilap kiadóhivatala.